

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

Περίοδος 2019-2020

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΛΓ' ΚΥΚΛΟΣ

Έκτακτη Ειδική Συνάντηση

Δευτέρα, 20 Ιανουαρίου

Προαναγγελίες

I

ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον
φυλάξει αὐτήν.

Κατὰ Ιωάννην Ευαγγέλιον, 12, 25

Ο άνθρωπος, κυλινδούμενος μέσα στον ωκεανό του χρόνου, επιζητεί την σωτηρία του. Ο βίος του δεν εξαντλείται στην μέριμνα του χρόνου κατά τους τρεις πυλώνες της, της οικογένειας, της οικονομίας και της κρατικής εγγύησης, στην ανήσυχη φροντίδα για την διαίωνιση του είδους, την επιβίωση και τον ζωτικό χώρο ασφάλειας. **Η μέριμνα λυτρώνεται αν περιστρέφεται γύρω από την αμέριμνη χαρά της ύπαρξης. Ει δ' άλλως, η μέριμνα από εργασία γίνεται δουλεία στον Άρχοντα του Κόσμου τούτου, στον Ιανό Διόνυσο και Άδη.**

Ο βίος είναι βιωτός αν η ανελέητη ανάγκη του χρόνου, η δουλική δράση, διακόπτεται από την είσοδο εντός του χρόνου της αιωνιότητας κατά τα στάσιμα του χρόνου, τις εορτές της χαρμοσύνης για την ιερότητα του όντος στην τελειότητά του. **Το χρήσιμο για τις ανάγκες του χρόνου αντιπαρατίθεται προς το καλό καγαθό, το καλό και ωφέλιμο για την λύτρωση από τον χρόνο. Η αντίθεση αυτών των δύο, του χρήσιμου**

και του καλού, αίρεται αν το πρώτο αγιασθεί χρησιμοποιούμενο για το δεύτερο, αντί να μιάνεται το άνθος χρησιμοποιούμενο για τις ανάγκες του χρόνου.

Ο Ελληνισμός ορίζεται από την αποκάλυψη του κάλλους ως του σωτηρίου της ύπαρξης, από το θεμελιώδες βίωμα της υποταγής του χρόνου στην αιωνιότητα, της Μοίρας στο «Τέλος» της τελειότητας, της μέριμνας του χρόνου στην εορτή της αιωνιότητας, της εργώδους δουλείας των αναγκών στην χαρά της απόλαυσης του καλού, του χρήσιμου στο ωφέλιμο. Μόνο η μωρία της Άτης μπορεί να εκφέρει τον υβριστικό για το Ελληνικό πνεύμα λόγο ότι η εορταστική αργία από τα έργα του χρόνου είναι τεμπελιά και όχι αφιέρωση στην ιερότητα του όντος και στην χαρά της αιωνιότητας.

[Την ιερότητα του ύδατος ως κραταιότατου χρήσιμου, την ιερότητα του πλούτου φαινόμενου εις λάμψη ολβιότητας, εκφραζόμενου ως καταυγασμός χάρμα ιδέσθαι, και την υπέρτατη αποκάλυψη του ύψιστου στο κάλλος των Ολυμπιακών αγώνων, ψάλλει ο Πίνδαρος στην αρχή του πρώτου Ολυμπιονίκου του:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὃ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ

ἄτε διαπρέπει νυκτὶ μέγανορος ἔξοχα πλούτου·

εἰ δ' ἄεθλα γαρύειν

ἔλδεαι, φίλον ἦτορ,

μηκέθ' ἁλίου σκόπει

ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἀμέρα φαεννὸν ἄστρον ἐρήμας δι' αἰθέρος,

μήδ' Ὀλυμπίας ἀγῶνα φέρτερον αὐδάσομεν·

Πίνδαρος, Ολυμπιονίκαι, I, 1-7].

Ο αυθεντικός Έλληνας του Ελληνισμός διαμορφώνει τον χρόνο εις εικόνα της αιωνιότητας, εις φανέρωση του Απόλυτου. Το Μοιραίο λαμβάνει έτσι την Μορφή του Κάλλους. Μέσα από ότι μας έχει

μοιρανθεί, χωρίς να έχουμε τον παραμικρό λόγο στην νέμηση, από την αρχή μέχρι το τέλος της ζωής μας, από αυτό που μας έλαχε πριν και μετά την γέννα μας, μορφοποιούμε το κάλλος της τελειότητάς μας, και με την ολοκλήρωσή της ύπαρξής μας στο «τέλος» της ουσίας μας κερδίζουμε την αιωνιότητα μέσα στον χρόνο επί του χρόνου.

Σε μια ακόμη από τις, τακτικές πια, έκτακτες και ειδικές συναντήσεις μας θα συνεχίσουμε την αναζήτηση, υπαρξιακή και οντολογική, στο μέγα θέμα των σχέσεων κλασσικού Ελληνισμού και Ορθοδοξίας. Ξεκινώντας από την θεωρία των τριών κοσμοϊστορικών πολιτισμικών Επαναστάσεων του ανθρώπου για τον ησυχασμό της ταραχής του, θα παρακολουθήσουμε τις θρησκευολογικές εξελίξεις στο πλαίσιο εκείνων. Το νόημα των γεγονότων αποκαλύπτεται έτσι καλύτερα. **Ιδιαίτερα θα παρακολουθήσουμε την διαλεκτική σύναψη του δαίμονος του Μεγάλου Ενιαυτού, του νεαρού Θεού του Έαρος θνήσκοντος και ανισταμένου, με τις οργιαστικές τελετές του χειμέριου οργασμού και με το εκστατικό πνεύμα της ενδιάμεσης περιοχής μεταξύ ζώνης του πολιτισμού και Υπερβορείων – σύναψη που γέννησε το Διονυσιακό στοιχείο στην κλασσική θρησκευτικότητα. Θα συνδυάσουμε αυτήν την έρευνα με τις προϋποθέσεις ανάδυσης του Απολλώνιου πνεύματος και θα εξιχνιάσουμε την οργανική σχέση αυτού του πνεύματος προς την ουσία του κλασσικού πολιτισμού. Και τελικά θα επικεντρωθούμε στην θεώρηση υπαρξιακή, ιστορική, μεταφυσική και θεολογική του Ορθοδόξου θαύματος και της Βυζαντινής έκφρασης των μορφών του. Ένα θεμελιώδες ζήτημα θα φωτισθεί έτσι που αφορά στην συνέχεια της ταυτότητας του Ελληνισμού στον χρόνο. Θα μιλήσουμε και για τους Δυτικούς Χριστιανισμούς και για το Ισλάμ σε σχέση με την Ορθοδοξία, και σε αναφορά προς την θεωρία της ιστορικότητας που αναπτύσσω στις συναντήσεις μας. Παρεμπιπτόντως θα αναφερθώ και στην παραχάραξη της λεγομένης Νεοορθοδοξίας.**

[Δείτε παρακάτω για παραπομπή σε μελέτες μου θεολογικές και ιστορικές πάνω στο κρίσιμο θέμα].

Το θέμα της ομιλίας μου, σε συνέχεια της προηγούμενης έκτακτης ειδικής συνάντησής μας για τον Απόλλωνα και τον Χριστό, θα είναι:

Ελληνισμός και Ορθοδοξία

Συνέχεια ή Διακοπή;

(Απόλλων, Διόνυσος, Χριστός)

[Επισυνάπτω εδώ το κείμενο του προηγούμενου σχετικού σεμιναρίου για ευκολία αναφοράς:

«Την Δευτέρα το βράδυ κανονίσαμε μια εκτός σειράς ειδική συνάντηση με θέμα καίριας σημασίας για την συνέχεια της πολιτισμικής ταυτότητας του Ελληνισμού στον χρόνο. Πρόκειται για την σχέση κλασσικού Ελληνισμού με την Βυζαντινή Ορθοδοξία. Υπάρχει, και ποια είναι, η ουσία της «Ελληνορθόδοξης» παράδοσης;

Θα μελετήσουμε το θέμα εστιάζοντάς το στις κοσμοϊστορικές εξελίξεις κατά την διάρκεια της οικουμενικής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Η πρώτη χιλιετία π.Χ. σηματοδοτείται και ορίζεται από την θαυμαστή ανάπτυξη, ακμή, συμπλοκή, πάλη, ταραχή και μια μορφή τελικής σύνθεσης δύο πρώτων Αρχών της ανθρώπινης παρουσίας στον χρόνο. Η μία είναι η Αρχή της Κυριότητας ως βιάζουσας Δύναμης και ρέπει προς την ολοκλήρωση όλο και ευρύτερων γεωπολιτικών πεδίων σε σταθερά και ευσταθή συστήματα συνέργειας. Την Αρχή αυτή εκφράζει, εφαρμόζει και αντιπροσωπεύει μια μεγάλη ισχυρή Αυτοκρατορία της Μέσης Ανατολής, η Ασσυριακή Δύναμη, η

Μηδική, εν τέλει η Περσική στην εποχή της συμπλοκής των δύο Αρχών, κατά τα μέσα του 6^{ου} αιώνα π.Χ. Η ετέρα Αρχή συνίσταται στην αυτόματη επικράτεια του Ανθού της ύπαρξης, στην ανυπέρβλητη επιρροή του ερατού κάλλους, στην κοσμική τάξη της ολοκλήρωσης του όντος στην οικεία τελειότητά του. Και η ιδέα αυτής της Αρχής πραγματώνεται στην πληρότητά της ανεξάρτητα από την λειτουργία της άλλης στο Ελληνικό σύστημα των πόλεων μετά την Δωρική Κάθοδο κατά το πρώτο μισό της 1^{ης} χιλιετίας π.Χ.

Η συμπλοκή και δυο Αρχών με τον συγχρωτισμό των δύο αντίστοιχων συστημάτων οδηγεί στην σύγκρουση της Αυτοκρατορίας με την Πόλη. Τέσσερις διαφορετικού χαρακτήρα και νοήματος μάχες (από τον Μαραθώνα, στις Θερμοπύλες, στην Σαλαμίνα, στις Πλαταιές) παρέχουν τέσσερα διαφορετικά σύμβολα της θεμελιώδους αντιπαράθεσης. Η νίκη στον Πόλεμο του Ελληνικού συστήματος, επεκτείνει την αλληλεπίδραση των δύο Αρχών, γιατί εμποδώνει την λογική της άλλης, ότι δηλαδή η επιτυχία στον χρόνο (ο «θρίαμβος») είναι το κριτήριο της σταθεροποιητικής υπεροχής για την ανθρώπινη κοινωνικότητα. Η αποτυχία συνέχισης της δυναμικής της ισχύος, και η αντιθέτως επιταχυνόμενη αποδόμηση του Ελληνικού συστήματος με την διαδοχική κατάρρευση της Αθηναϊκής, Σπαρτιατικής και Θηβαϊκής ηγεμονίας, αφήνει το περιθώριο σε μια εφεδρεύουσα παρουσία του περιθωρίου να αναλάβει την πρωτοβουλία για μια σύνθεση των δύο Αρχών. Έτσι προκύπτει κατά την νομοτέλεια του χρόνου η Μακεδονική προβολή και το εγχείρημα του Μ. Αλεξάνδρου. Αλλά τα πράγματα δεν έχουν ωριμάσει ακόμη, η Αλεξάνδρειος σύλληψη ρέπει περισσότερο προς την Ανατολική Αρχή, και αποτυγχάνει. Προκαλείται μια παλινδρόμηση προς το Σύστημα Ισορροπίας Δυνάμεων της εποχής του Χαλκού και συνωδά η πολιτισμική παρακμή του Ελληνιστικού Φθινοπώρου, για να καταλήξει η διαδικασία τελικά στην ολοκλήρωση του πολιτισμένου κόσμου του κεντρικού συστήματος της ιστορίας από μια άλλη πιο περιθωριακή δύναμη, την Ρώμη, με την ίδρυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (27 π.Χ.).

Η οικουμενική Αυτοκρατορία αναλαμβάνει ως πολιτισμικό συνοχέα της την Χρυσή Κλασσική Εποχή, (διαγράφοντας την Ελληνιστική παρένθεση), - διακήρυξη που συμβολίζεται με την κεντρικότητα στην

νέα δημιουργία του ανανεωμένου κόσμου της λατρείας του Απόλλωνα. Αλλά από τον Οκταβιανό τον Σεβαστό και Μεγαλοπρεπή στον Κωνσταντίνο τον Μεγάλο συντελείται μια προφανής αλλά αινιγματική μεταμόρφωση που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στην εξιχνίασή της. Το λυτρωτικό Σωτήριο της ανθρώπινης ύπαρξης και ο συνεκτικός ιστός της ανθρώπινης συνύπαρξης είναι τώρα ο Χριστός.

Θα μελετήσουμε την φύση αυτής της μεταμόρφωσης κατά την διάρκεια των τεσσάρων πρώτων αιώνων μετά Χριστόν.

Ο θεματικός τίτλος της ομιλίας μου θα είναι:

Απόλλων και Χριστός

Η Μεγάλη Μετάπτωση στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία

[[Δείτε σχετικά τις 11 μελέτες μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία Logos in Ancient Greek Philosophy and Christianity.

Τις δυο μελέτες μου «Ελληνισμός, Ορθοδοξία και Σύγχρονος Κόσμος», και «ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΟΣ: Αίτια Δογματικά Χριστολογίας», στα Πρακτικά του Συνεδρίου «Φιλοσοφία και Ορθοδοξία» (εκδ. Κ. Βουδούρης, 1994, σε δύο τόμους, Ελληνικά και Αγγλικά). Η Αγγλική έκδοση της μιας εργασίας μου επηυξημένη με μια μελέτη του πρώιμου Μονοφυσιτισμού.

Την μελέτη μου “Prolegomena to the Enigma of the Johannine Prologue: an Inquiry into Ancient Philosophical Syncretism”, in KRONOS Philosophical Journal, V, 2016, pp. 160-180.

Και την μελέτη μου:

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ

*Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον
του Θαύματος της Αποκάλυψης στην Ιστορία*

Στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία Hellenism and History]]»].

Η έκτακτη αυτή συνάντησή μας θα γίνει την Δευτέρα 20 Ιανουαρίου, 8.30 το βράδυ, στο Ξενοδοχείο *Patras Palace*.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση. Θα κάμψουμε τον χρόνο με την αιωνιότητα.

II

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΑΤΡΑΣ (23/1) ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ (24-26/1)

Την επόμενη Πέμπτη 23 Ιανουαρίου, θα πραγματοποιηθεί κατά το πρόγραμμα η επόμενη τακτική συνάντηση των Πατρών.

Στις Συναντήσεις της Σπάρτης, τακτική 24 Ιανουαρίου και ειδικές 25 και 26 Ιανουαρίου, θα παρουσιάσω μια τριλογία ανακάλυψης της αρχαίας Σπάρτης στην ακμή της, μια μεθοδική αναζήτηση του αυθεντικού Δωρικού πνεύματος της Απολλώνιας θρησκευτικότητας.

Οι τρεις θεματικοί άξονες θα είναι:

- Σπάρτη η ποιητική πόλη
- Σπάρτη η αχρήματη πόλη
- Σπάρτη η άνομη πόλη

Θα στείλω σε λίγες μέρες σχετικό κείμενο.